ఆ పాత పాట మధురం

రాజా

నెలనెలా..ఒక పాత సినిమాలోని పాటల సంగీత సాహిత్య విశ్లేషణ

వెలుగునీడలు

'దొంగరాముడు', 'తోడికోడళ్ళు', మాగల్యబలం' చిత్రాల ద్వారా ప్రతిష్ఠాత్మక సంస్థగా పేరును ఇనుమడింప జేసుకున్న అన్నపూర్ణ పిక్చర్స్ తమ తదుపరి యత్నంగా తీసిన వెలుగునీడలు చిత్రం 1961లో విడుదలయింది. అక్కినేని, సావిత్రి, గిరిజ, జగ్గయ్య, రంగారావు, సూర్యకాంతం, రేలంగి ముఖ్యతారాగణం. ఆదుర్తి సుబ్బారావు దర్శకుడు 'దొంగరాముడు' చిత్రం తర్వాత పెండ్యాల నాగేశ్వరరావు సంగీత దర్శకుడిగా బిజీగా ఉండడం చేత 'తోడికోడళ్ళు' 'మాంగల్య బలం' చిత్రాలకు స్వర రచన చేయలేకపోయారు. ఈ చిత్రానికి తిరిగి ఆయనకు సంగీత దర్శకత్వం వహించే అవకాశం వచ్చింది. నిజానికి పెండ్యాల నాగేశ్వరరావుకి, అన్నపూర్ణ అధినేత దుక్కిపాటి మధుసూదనరావు గారికి ఉన్న అనుబంధం సినిమాలతో ప్రారంభం కాలేదు. పెండ్యాల నాగేశ్వరరావుగారి తండ్రి దుక్కిపాటి వారి సతీమణి సుశీలా దేవి గారికి సంగీతం చెప్పేవారు. అలా ప్రారంభం అయింది వారి పరిచయం. అసలు పెండ్యాల వారే అక్కినేని నాగేశ్వరరావు, దుక్కిపాటి మధుసూధనరావు గారికి పరిచయం అవటానికి కారణం కూడా. పెండ్యాల సంగీత దర్శకత్వంలో వచ్చిన 'వెలుగునీడలు' చిత్రంలోని పాటలన్నీ ప్రజాదరణ పొందాయి. కొన్ని శాశ్వత కీర్తిని కూడా సంపాదించుకున్నాయి. ఓ మూడింటి గురించి ఈ సంచికలో...

శివ గోవింద గోవింద హరి గోవింద గోవింద ||2||

1. సంతానమే లేక స్వర్గమేలేదని
   చిట్టిపాపను తెచ్చి పెంచుకుంటారు ||సంతా||
   సంతు కలిగిందంటే చిట్టిపాపాయీ గతి
   శ్రీమతే రామానుజాయనమః
2. తమ బాగుకోసమై తంటాలు పడలేరు
   ఎదుటి కొంపకు ఎసరు పెడతారయా
   పొరుగు పచ్చను ఓర్వలేని వారిగతి
   శ్రీమతే రామానుజాయనమః ||శివ||
3. ఒరుల కోసం త్యాగమొనరించు వారొకరు
   పరుల మోసం చేసి బ్రతుకు వారింకొకరు
   ఉపకారికే కీడు తలపెట్టువారి గతి
   శ్రీమద్రమారమణ గోవిందో హరి గోవింద గోవింద ||శివ||
4. కలిమి లేనన్నాళ్ళు కలిసి మెలిసుంటారు
   కలిమి చేరిననాడు కాట్లాడుకుంటారు
   కలిమి పెంచే కాయకష్ట జీవుల గతి
   శ్రీమతే రామానుజాయనమః
5. ఆనాడు శ్రీ యోగి వీరబ్రహ్మంగారు
   కాలజ్ఞానము బోధ చేసేరయా ||ఆనాడు||
   ఈనాడు కొసవెర్రి వెంగళప్ప మాట
   అక్షరాలా జరిగి తీరేనయా ||శివ||

ఈ పాటను కొసరాజు రాఘువయ్య చౌదరి రాయగా మాధవపెద్ది సత్యం, సరోజిని ఆలపించారు. రేలంగి, బేబి శశికళ, టి.జి.కమలాదేవి అభినయించారు. హరికాంభోజి రాగాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని స్వరపరిచిన ఈ పాట అందరి ఆదరాభిమానాలనూ చూరగొన్నదంటే కారణం - కథలో, కథతో ఇమిడిపోయే సాహిత్యం, విన్నవెంటనే నోటికి పట్టుకునే ట్యూన్, వ్యంగ్య ధోరణి లోకరీతిని సున్నితంగా తెలియజేసిన విధానాలే! నిర్మాత దుక్కిపాటి మధుసూధనరావు గారికి బాగా పరిచయం ఉన్న ఒక కుటుంబంలో సంతానం లేకపోతే ఒకరిని తెచ్చిపెంచుకుంటూ తమ కంటూ పిల్లలు పుట్టాక వారిని నిర్లక్ష్యం చేయటం జరిగింది. ఆ అనుభవాన్ని 'వెలుగు నీడలు' కథకు మూలంగా వాడుకోవడమే కాకుండా ఈ పాట మొదటి చరణానికి కూడా ఉపయోగించుకున్నారు. గుడివాడ దగ్గర్లో ఆరుగొలను అనే గ్రామం ఉండేది. ఆ చుట్టు ప్రక్కల ప్రాంతంలోనే ఓ కాంగ్రెస్ నాయకుడు ఉండేవారు. ఆయనకు 'శ్రీమతే రామనుజాయనమః' అని మాటిమాటికీ అనే అలవాటు ఉండేది. ఆ మాటనే ఈ పాటలో పెడితే బావుంటుందని కొసరాజుకి సూచించారు దుక్కిపాటి. అలా వాడేసరికి పాట చాలా బాగా వచ్చిందనిపించి మొత్తం సినిమాలో రేలంగికి ఆ మాటను ఊతపదంగా చేశారు. ఇదిలా ఉండగా తన పాత్రకి పంచకట్టు, పిలక, బుర్రమీసాలు ఇవన్నీ ఉండడం చేత గ్లామర్ లేదని రేలంగికి అనిపించింది. దుక్కిపాటి వారితో ఎదురుగా అనే ధైర్యం లేక తమిళ నటుడు తంగవేలుతో చెప్పించారాయన. 'వెలుగు నీడలు' తమిళ వెర్షన్ 'తూయ ఉళ్ళం' షూటింగ్ కూడా ఏకకాలంలో జరిగేది. అందులో రేలంగి పాత్రను తంగవేలు చేశారు. ఇద్దరి వాదన విన్న దుక్కిపాటి వారు 'మీ పాత్రను జనం ఖచ్చితంగా బాగా రిసీవ్ చేసుకుంటారు. ఈ పాట కూడా హిట్ అవుతుంది' అని పందెం కాశారు. అలాగే జరిగింది కూడా!

మిత్రుడుఆ: కర్నూలు ఎక్కడ? కాకినాడెక్కడ?
ఏలూరు సాలూరు ఆలూరు ఎక్కడ?
వరంగల్లు ఎక్కడ?
మిత్రుడు2: స్టాప్! రైల్వేగైడ్ చూడరా గురూ!
మిత్రుడు1:శిష్యా! శాంతి! శాంతి!
వాడవాడలనుండి వాలాము ఇక్కడ
లక్కా బంగారంలా అతుక్కుపోయామురా మైడియర్
ఆహాఁ.. కరెక్ట్
బలే బలే మంచి రోజులులే
మళ్ళీ మళ్ళీ ఇక రావులే ||బలే బలే||
స్టూడెంట్ లైఫే సౌఖ్యములే
చీకు చింతకు దూరములే ||బలే బలే||
చంద్రం: పంపు నీళ్ళు బందైతే స్నానానికి నోచుకోము
మిత్రుడు: "గుఁయ్యి"మని దోమలు దాడిచేస్తే శివరాత్రి జాగారణ చేస్తాము
చంద్రం: ఉప్పూకారం లేని హోటల్ సాపాటుతో చప్పబడిపోయాము రా బ్రదర్
మిత్రుడు: హా..ఎన్ని కష్టాలురా నా తండ్రీ!
చంద్రం: భయపడకురా పుత్రా కష్టాలను దిగమింగేస్తాం
కలకలనవ్వుతూ గడిపేస్తాం ||కష్టా|| ||బలే బలే||
చంద్రం: ఇంటికి పోతే పెళ్ళీ పెళ్ళ'ని వెంటబడతారు పెద్దలు
మిత్రులు: పెళ్ళిచేసుకుంటే 'మేము మేము'ని పుట్టుకొస్తారు పిన్నలు
చంద్రం: ఈ జంఝూటంతో విద్యనాశాయ
సర్వం నాశాయ నమో నమో రా బ్రదర్
మిత్రుడు: హా! హతవిధీ!
చంద్రం: సహనం! సహనం! ఉపాయం ఉంది నాయనా!
పెళ్ళికి బకాయి పెట్టేస్తాం బాధ్యతలన్నీ నెట్టేస్తాం ||పెళ్ళికి|| ||బలే బలే||
చంద్రం: బాధ్యతలనెన్నడూ మరచిపోరాదు 'ప్రగతి మార్గము నెపుడూ వదిలిపోరాదు
క్రమశిక్ష పాటించి కదిలిపోవాలిరా బ్రదర్
మిత్రులు: హియర్! హియర్!
చంద్ర: ఆదర్శంగా నడవాలి
అందరూ 'భేష'ని పొగడాలి ||ఆదర్శం|| ||బలే బలే||

ఈ పాటను కొసరాజు రాయగా ఘంటసాల, మాధవపెద్ది సత్యం, బృందం పాడగా అక్కినేని, పద్మనాభం, పేకేటి మరికొందరు జూనియర్ ఆర్టిస్టులు నటించారు. ఈ ఆర్టిస్టులలో కొంత ప్రముఖంగా చెప్పుకోవలసింది కొమ్మినేని శేషగిరిరావు గురించి. ఈ పాటలో ఆయన ఎక్కువగా పేకేటి పక్కనే కనబడుతూ ఉంటారు. ఈయన సంగీత దర్శకుడు చక్రవర్తికి సోదరుడు. నటుడిగా కొంచెం స్థిరపడ్డాక గా మారి "దేవతలారా దీవించండి" అనే చిత్రానికి దర్శకత్వం వహించారు సన్నివేశపరంగా సావిత్రి కూడా కొన్ని ఇంటర్ కట్స్‌లో కనిపిస్తుంది. ఇది కేవలం సరదాకోసం స్టూడెంట్లు పాడుకునే పాట. అంచేత వారి సమస్యల్ని ప్రతిబింబించేలా సాహిత్యం రూపుదిద్దుకుంది. కొన్ని కొన్ని సమస్యలని పాటలో ప్రతిఫలింపచేయటంలో కవి, నిర్మాత, సంగీత దర్శకుడు వీరి యొక్క వ్యక్తిగత సంస్కారం ప్రతిబింబిస్తూ ఉంటుంది. ఇక్కడ మనం గమనించవలసింది అదే! ఇదే పాటని ఇప్పుడు రాయించవలసివస్తే ఎన్ని కుసంస్కార భావాలు అక్షర గౌరవాన్ని పొందుతాయో వేరేగా వర్ణించనవసరం లేదు. ట్యూన్ పరంగా ఈ పాట ఎక్కువగా ఫోక్ మ్యూజిక్‌పై ఆధారపడిందని చెప్పుకోవాలి. జానపదసంగీతానికి ఎక్కువగా ఉపయోగించే 'హరి కాంభోజి' రాగాన్ని కేవలం ఆధారంగా మాత్రమే తీసుకుని జనరంజకత్వం కోసం ఎక్కువగా ఆలోచిస్తే - రెండో చరణం చివర్న బాధ్యతలన్నీ నెట్టేస్తాం - అంటూనే వెంటనే వచ్చే మూడో చరణంలో - బాధ్యతలనెన్నడు మరచిపోరాదు - అంటూ ఉపదేశం చెయ్యడం అంత సబబుగా అనిపించదు.

పాడవోయి భారతీయుడా
ఆడిపాడవోయి విజయగీతికా ||పాడవోయి||
నేడే స్వాతంత్ర్యదినం వీరుల త్యాగఫలం
నేడే స్వాతంత్ర్యదినం వీరుల త్యాగఫలం
నేడే నవోదయం నీదే ఆనందం ఓ‌ఓఓ ||పాడవోయి||
స్వాంతంత్ర్యం వచ్చెననీ సభలే చేసి
సంబరపడగానే సరిపోదోయి
సాధించిన దానికి సంతృప్తిని పొంది
అదే విజయమనుకుంటే పొరపాటోయి
ఆగకోయి భారతీయుడా
కదలి సాగవోయి ప్రగతి దారులా ||ఆగ|| ||పాడవోయి||
ఆకాశం అందుకునే ధరలొకవైపు
అదుపులేని నిరుద్యోగమింకొక వైపు
అవినీతి, బంధుప్రీతి, చీకటి బజారు...
అవినీతి, బంధుప్రీతి, చీకటి బజారు
అలుముకున్న నీ దేశం ఎటు దిగజారు
కాంచవోయి నేటి దుస్థితి
ఎదిరించబోయి ఈ పరిస్థితి
పదవి వ్యామోహాలు కులమత భేదాలు
భాషా ద్వేషాలు చెలరేగే నేడు
ప్రతి మనిషి మరియొకని దోచుకునే వాడే.
ప్రతి మనిషి మరియొకని దోచుకునే వాడే
తన సౌఖ్యం తన భాగ్యం చూసుకునే వాడే
స్వార్థమే అనర్థ కారణం
అది చంపుకునుటె క్షేమదాయకం
స్వార్థమే అనర్థకారణం
అది చంపుకొనుటె క్షేమదాయకం
స్వార్థమే అనర్థ కారణం
సమసమాజ నిర్మాణమే నీ ధ్యేయం... నీ ధ్యేయం..
సకల జనుల సౌభాగ్యమే నీ లక్ష్యం... నీ లక్ష్యం
సమసమాజ నిర్మాణమే నీ ధ్యేయం...
సకల జనుల సౌభాగ్యమే నీ లక్ష్యం...
ఏక దీక్షతో గమ్యంచేరిననాడే
లోకానికి మన భారతదేశం
అందించునులే శుభసందేశం
లోకానికి మన భారతదేశం
అందించునులే శుభసందేశం
ఆ...హా..హా...హా.....

ఈ పాటను శ్రీ శ్రీ రాయగా సుశీల, ఘంటసాల, బృందం ఆలపించారు. తెరపై రాజసులోచన, అక్కినేని ప్రధాన పాత్రధారులుగా అభినయించారు. ప్రేక్షకులుగా రేలంగి, సావిత్రి తదితరులు కనిపిస్తారు. తరువాత కాలంలో నృత్యదర్శకుడిగా, దర్శకుడిగా పేరు తెచ్చుకున్న కె.యస్.రెడ్డి ఈ పాటలో ఓ గ్రూప్ డాన్సర్‌గా కనిపిస్తారు. అప్పట్లో శ్రీ శ్రీ రోజుకి రెండు, మూడు పాటలు రాసేవారు. ఈ పాటను రాయడానికి పదిహేను రోజులు పట్టిందాయనకి, ఆయనకు అఖండ కీర్తిప్రతిష్టలను సంపాదించి పెట్టిన పాటలలో ఇదొకటి. అందుకే తన సినీ గీతాల సంకలనానికి 'పాడవోయి భారతీయుడా' అనే పేరును పెట్టుకున్నారాయన. అంతేకాదు పాట చివరలో తాళగతిని మారిస్తే బావుంటుందన్న ఆలోచనకూడా ఆయనదే. అందుకే అంతవరకూ త్రిశంలో సాగిన తాళగతిని 'సమసమాజ నిర్మాణమె నీ ధ్యేయం' దగ్గర నుంచి చతురస్రంలోకి మార్చడం జరిగింది. 'పదవీవ్యామోలు', చరణానికి శివరంజని రాగాన్ని, మిగిలిన చరణాలకి మోహనరాగాన్ని, పల్లవికి శంకరాభరణంలోని కార్డ్సని మాత్రమే వాడుకుని సాహిత్యరీత్యా శాశ్వతత్వాన్ని, సంతరించుకున్న ఈ గీతానికి వెన్నుదన్నుగా నిలిచారు పెండ్యాల. ఇక సాహిత్య రీత్యా ఈ పాట గొప్పదనాన్ని విశ్లేషించాల్సి వస్తే ప్రతివాక్యాన్ని పదే పదే పేర్కొనాలి. "మా సాహిత్యాన్ని బాగా చదివి సినిమాల్లోకి వెళ్ళిపోయావనే బాధ ఉండేది. కానీ ఈ పాట విన్నాక ఆ బాధపోయింది" అని దుక్కిపాటి వారితో ప్రముఖ కమ్యూనిస్ట్ నాయకులు చండ్ర రాజేశ్వరరావు అన్నారట. అప్పటి ఆర్ధిక మంత్రిగా ఉన్న కాసు బ్రహ్మానంద రెడ్డి, అర్జంటుగా రమ్మనమని ఓ రోజు కబురుపెట్టి తీరా వెళ్ళాక - 'నేను సినిమాలు ఎక్కువగా చూస్తానని మీకు తెలుసుకదా... నిన్ననే తాడేపల్లి గూడెంలోని రేలంగి స్వంత థియేటర్‌లో మీ 'వెలుగునీడలు' సినిమాని చూశాను. ఏం పాటండీ అది..!? మరో యాభైయేళ్ళయినా సరే సజీవంగా ఉంటుంది' అంటూ తెగపొగిడారీపాట గురించి. నిజానికి అప్పుడూ ఎప్పుడూ పాడుకున్నా సరే - ఇవాళే స్పందించి రాసారా అన్నంత నిత్యనూతనంగా ఉంటుందీ గీతం. ప్రభుత్వ నిబంధనల రీత్యా ఇబ్బందిగా ఉంటుందేమోనని ఆలిండియా రేడియో వాళ్ళు కొన్నాళ్ళు పాటు మొహమాట పడ్డా ఆ తరువాత పాటలోని బలం ఆ మొహమాటాన్ని తప్పించేసింది. ప్రతీ ఆగస్ట్ 15 న ఆంధ్రదేశంలో ఇన్నేళ్ళయినా ఈ నాటికీ ఈ పాట వినిపించని ఊరు ఉండదనే చెప్పాలి. నిజానికి పాట యొక్క ప్రయోజనం అంతటి సార్ధకత్వాన్ని సంపాదించుకోవడమే కదా.....

మరి కొన్ని పాటల గురించి వచ్చే సంచికలో

ఆ నాటినుంచీ ఈ నాటి వరకూ వచ్చిన, వస్తున్న సినిమాల్లోని పాటల సాహిత్యం గురించీ, సంగీతం గురించీ సాధికారకంగా, సవివరంగా, సరళంగా, సమగ్రంగా విశ్లేషించగల ఒకే ఒక్క సీనియర్ మోస్ట్ జర్నలిస్ట్ రాజా. 'కౌముది' పాఠకులకోసం ఆయన వ్యాసాలని నెలకొకటి అందిస్తున్నాం. ఒక్కసారి నిన్నటి తరం పాటల్ని నెమరు వేసుకుందాం.. ఆ నాటి మధుర స్వరాలని మరోసారి గుర్తు తెచ్చుకుందాం.

ఇ-మెయిల్ ఎడ్రసు: raja.musicologist@gmail.com *బ్లాగు:* ***http://musicologistraja.blogspot.com/***

Click here to share your comments on this article.